

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

I. ÚS 119/09-14

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí senátu 23. apríla 2009 v konaní o sťažnosti Ing. J. O., A. M., Ing. R. M., D. Č., M. S., Ing. M. Z., Ing. I. Z., R. Z., S. D., V. H, R. S., Ing. C. A., Ing. A. Z., Ing. F. B., PhDr. D. B., Mgr. M. T. a Ing. P. K., všetci bytom B., zastúpených advokátom JUDr. I. S. B., vo veci namietaného porušenia ich základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a práva na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Okresného súdu Bratislava I v konaní vedenom pod sp. zn. 22 C 30/03 takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť Ing. J. O., a spol. o d m i e t a ako neprípustnú.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 21. januára 2009 doručená sťažnosť Ing. J. O., A. M., Ing. R. M., D. Č., M. S., Ing. M. Z., Ing. I. Z., R.

Z., S. D., V. H., R. S., Ing. C. A., Ing. A. Z., Ing. F. B., PhDr. D. B., Mgr. M. T. a Ing. P. K., (ďalej len „sťažovatelia“), ktorou namietali porušenie svojho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) postupom Okresného súdu Bratislava I (ďalej len „okresný súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 22 C 30/03.

Sťažovatelia uviedli, že namietanou nečinnosťou okresného súdu vo veci sp. zn. 22 C 30/03, ktorou sa sťažovatelia v postavení navrhovateľa domáhajú uloženia povinnosti uzatvoriť zmluvu o prevode nehnuteľnosti podľa zákona č. 182/1993 Z. z. o vlastníctve bytov a nebytových priestorov proti odporcovi v 1. rade... B., a proti odporcovi v 2. rade - Mestská časť B., bolo porušené základné právo sťažovateľov na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, ako aj ich právo na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru.

Z ďalšieho priebehu konania vyplýva, že sťažovatelia podali 18. mája 2003 okresnému súdu návrh na určenie povinnosti uzatvoriť zmluvu o prevode nehnuteľnosti. Okresný súd napriek skutočnosti, že od podania návrhu na začatie konania uplynulo už viac ako päť a pol roka, nedokázal vo veci meritórne rozhodnúť a vec nebola právoplatne skončená. Sťažovatelia zaslali 9. augusta 2007 okresnému súdu žiadosť o nariadenie termínu pojednávania, v ktorej žiadali, aby im bola poskytnutá rýchla a účinná súdna ochrana.

Sťažovatelia vo svojej sťažnosti uviedli, že predmetné konanie má pre nich zásadný význam, keďže v dôsledku nečinnosti okresného súdu a plynutím času vznikajú sťažovateľom komplikácie spojené s nákladmi, s nutnosťou meniť okruh aktívne legitimovaných, a tým aj žalobný návrh.

Sťažovatelia taktiež poukázali na skutočnosť, že nevyužili právne prostriedky nápravy priznané im podľa § 62 a nasl. zákona č. 757/2004 Z. z. o súdoch a o zmene a doplnení niektorých zákonov (ďalej len „zákon o súdoch“).

Podstata námietok sťažovateľov spočíva v ich názore, že nekonaním okresného súdu vo veci v napadnutom konaní došlo k priet'ahom takej intenzity, závažnosti a rozsahu, že ich nemožno kvalifikovať inak ako zbytočné priet'ahy, v dôsledku čoho došlo postupom zo strany okresného súdu k porušeniu základného práva sťažovateľov upraveného v čl. 48 ods. 2 ústavy a čl. 6 ods. 1 dohovoru, pretože sa sťažovatelia domnievajú, že konanie vedené pod sp. zn. 22 C 30/03 na okresnom súde prebieha neprimerane dlho bez toho, aby okresný súd nariadil pojednávanie, a vec dosiaľ nie je právoplatne skončená.

Sťažovatelia sa domáhali, aby ústavný súd po predbežnom prerokovaní sťažnosti vydal tento nálezh:

„Základné právo sťažovateľov na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd bolo porušené postupom Okresného súdu Bratislava I, pod sp. zn. 22C 30/03.

Ústavný súd prikazuje Okresnému súdu Bratislava I, aby v konaní vedenom pod sp. zn. 22 C 30/03 konal bez zbytočných priet'ahov v súlade s ustanoveniami Občianskeho súdneho poriadku.

Ústavný súd priznáva každému zo sťažovateľov primerané finančné zadosťučinenie v sume 3.000 €. Okresnému súdu Bratislava I ukladá povinnosť vyplatiť sťažovateľom finančné zadosťučinenie a uhradiť trovy právneho zastúpenia vo výške 3. 023,26 € do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu, pričom trovy je povinný poukázať na účet právneho zástupcu sťažovateľov - JUDr. I. S., advokáta, vedený v S., č. účtu...“

II.

Podľa § 53 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) sťažnosť nie je prípustná, ak sťažovateľ nevyčerpal opravné prostriedky alebo iné právne prostriedky, ktoré mu zákon na ochranu jeho základných práv alebo slobôd účinne poskytuje, a na ktorých použitie je sťažovateľ oprávnený podľa osobitných predpisov.

Ústavný súd so zreteľom na citované ustanovenie zákona o ústavnom súde v danej veci skúmal, či sú splnené podmienky na konanie pred ním. V tejto súvislosti ústavný súd poukazuje predovšetkým na skutočnosť, že v prípadoch sťažností podľa čl. 127 ods. 1 ústavy, v ktorých je namietané porušenie základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy (ako aj práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru) v konaní pred všeobecným súdom, ústavný súd v súlade so svojou doterajšou judikatúrou vyžaduje preukázanie využitia právneho prostriedku, na uplatnenie ktorého mal sťažovateľ právo podľa § 17 ods. 1 zákona Slovenskej národnej rady č. 80/1992 Zb. o sídlach a obvodoch súdov Slovenskej republiky, štátnej správe súdov, vybavovaní sťažností a o voľbách prísediacich (zákon o štátnej správe súdov) v znení neskorších predpisov [platného do 31. marca 2005 (ďalej len „zákon o štátnej správe súdov“)] a od 1. apríla 2005 podľa § 3 ods. 7 a § 62 a nasl. zákona o súdech.

Z obsahu sťažnosti a jej príloh ústavný súd zistil, že sťažovatelia sa v priebehu konania neobrátili na okresný súd so sťažnosťou na prietahy konania, t. j. nevyužili právne prostriedky nápravy priznané im podľa § 62 a nasl. zákona o súdech.

Ústavný súd už viackrát rozhodol (m. m. I. ÚS 21/99, IV. ÚS 153/03, I. ÚS 33/05), že účelom práva účastníka konania pred všeobecným súdom podať sťažnosť na prietahy v konaní je poskytnutie príležitosti tomuto súdu, aby sám odstránil protiprávny stav zapríčinený porušením základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov. Ústavný súd preto o sťažnosti, ktorou je namietané porušenie základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, koná iba za predpokladu, ak sťažovateľ preukáže, že využil označené právne prostriedky, ktoré mal do 31. marca 2005 k dispozícii podľa zákona o štátnej správe súdov a v súčasnosti podľa zákona o súdech, alebo ak sa preukáže, že sťažovateľ túto podmienku nesplnil z dôvodov hodných osobitného zreteľa (§ 53 ods. 2 zákona o ústavnom súde).

Podľa názoru ústavného súdu sa podanie sťažnosti na prietahy v konaní v zmysle citovaných zákonov zásadne považuje za účinný prostriedok ochrany takých základných práv, ktoré súvisia so základným právom na súdnu ochranu, ako aj so základným právom

na konanie bez zbytočných prietáhov (napr. IV. ÚS 153/03, IV. ÚS 278/04). Účinnosť takého právneho prostriedku ochrany pred zbytočnými prietahmi v súdnom konaní potvrdzuje aj znenie zákona č. 385/2000 Z. z. o sudcoch a prísediacich a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov, ktorý vo viacerých ustanoveniach zdôrazňuje povinnosť sudcu konať bez zbytočných prietáhov a ustanovuje za také prietahy aj disciplinárnu zodpovednosť [§ 2 ods. 2, § 30 ods. 4, § 52 ods. 1, § 116 ods. 1 písm. b) a § 118 ods. 1 citovaného zákona]. Podobne aj zákon o súdoch v § 64 ods. 1 ustanovuje: „Účelom vybavovania sťažnosti je zistiť, či v danej veci boli spôsobené prietahy v konaní...“. V zmysle prvej vety druhého odseku citovaného zákonného ustanovenia: „Orgán, ktorý vybavuje sťažnosť, je povinný na účel zistenia stavu veci prešetriť všetky skutočnosti.“

Napokon podľa tretieho odseku predmetného zákonného ustanovenia „Ak orgán poverený vybavovaním sťažnosti zistí, že sťažnosť je dôvodná, prijme a zabezpečí vykonanie opatrení na odstránenie nedostatkov, ak je to potrebné, vyvodí za vzniknuté nedostatky voči zodpovedným osobám dôsledky“.

V súvislosti s tým ústavný súd poznamenáva, že vyčerpanie opravných prostriedkov alebo iných právnych prostriedkov, ktoré zákon sťažovateľovi na ochranu jeho základných práv a slobôd účinne poskytuje a na ktorých použitie je oprávnený podľa osobitných predpisov, je jedným z atribútov prípustnosti sťažnosti podľa čl. 127 ods. 1 ústavy, a teda podmienkou konania vo veci individuálnej ochrany základných práv a slobôd pred ústavným súdom.

Špecifickosť sťažnosti podľa čl. 127 ods. 1 ústavy teda spočíva okrem iného aj v tom, že k jej podaniu môže zásadne dôjsť až subsidiárne. Zmysel a účel zásady subsidiarity vyplýva aj z toho, že ochrana ústavnosti nie je a ani z povahy veci nemôže byť iba úlohou ústavného súdu, ale je takisto úlohou všetkých orgánov verejnej moci, v tom rámci predovšetkým všeobecného súdnictva. Ústavný súd predstavuje v tejto súvislosti inštitucionálny mechanizmus, ktorý nastupuje až v prípade zlyhania všetkých ostatných do úvahy prichádzajúcich orgánov verejnej moci.

Postup sťažovateľov v okolnostiach prípadu nemožno podľa ústavného súdu považovať za splnenie požiadavky namietania prietáhov v konaní pred orgánom štátnej správy súdov. V nadväznosti na to ústavný súd dodáva, že „povinnosť vyčerpania dostupných a účinných prostriedkov ochrany základných práv a slobôd, porušenie ktorých sťažovateľ pred ústavným súdom namieta, tiež vyžaduje, aby sťažovateľ konal v súlade s pravidlami, ktoré s uplatnením daného prostriedku súvisia. Nekonanie týmto spôsobom alebo chyba pri vyžadovanom postupe má za následok nesplnenie sťažovateľovej povinnosti vyčerpať dostupný prostriedok ochrany svojich práv“ (III. ÚS 44/03).

Ústavný súd zastáva okrem toho názor, že doručovanie opakovaných žiadostí sťažovateľov predsedovi okresného súdu o nariadenie termínu pojednávania sa javí byť iba formálnym úkonom, ktorému nemožno pripísať účinky, ktoré by inak mohla mať sťažnosť na prietahy, ak by ju sťažovatelia boli podali a predseda okresného súdu by dostal primeranú (rozumnú) lehotu na prijatie opatrení proti zbytočným prietahom vo veci samej (m. m. IV. ÚS 306/04, III. ÚS 78/05, IV. ÚS 194/05).

Keďže ústavný súd z obsahu sťažnosti a jej prílohy nezistil, že by sťažovatelia podali predsedovi okresného súdu sťažnosť na prietahy v predmetnom konaní pred 21. januárom 2009, a ani z obsahu sťažností a ich príloh nevyplýva, že by k nesplneniu podmienky prípustnosti sťažnosti podľa § 53 ods. 1 zákona o ústavnom súde došlo zo strany sťažovateľov z dôvodov hodných osobitného zreteľa, odmietol ich sťažnosť podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde ako neprípustnú.

Vzhľadom na odmietnutie sťažnosti v celom rozsahu bolo už bez právneho významu, aby ústavný súd rozhodoval o ďalších požiadavkách sťažovateľov.

Ústavný súd záverom pripomína, že toto rozhodnutie nezakladá prekážku veci rozhodnutej v zmysle § 24 písm. a) zákona o ústavnom súde, a preto nebráni tomu, aby po splnení všetkých zákonom predpísaných náležitostí sťažovatelia v tejto veci v prípade zotrvania na stanovisku, že postupom okresného súdu v nej dochádza k zbytočným prietahom, predložili ústavnému súdu novú sťažnosť.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 23. apríla 2009